

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R :

PERSOANĂ MORALĂ STRĂINĂ, condițiunile cerute pentru a exercita drepturi în România, de d. C. N. Toneanu. Legea Portăreilor, de d. Arthur G. Sion.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Judecătoria oculului 6, București : E. Vollichard cu N. Basilescu.

JURISPRUDENȚA STREINĂ :

Tribunalul civil din Chambéry : Claude Cochet contra Josefinei Hyvrard, cu o Observație de d. D. Alexandresco.

Persoană morală străină

Condițiunile cerute pentru a exercita drepturi în România.

Persoană morală, regulat constituită în altă țară, poate avea existență juridică în țară la noi? Ce condițiuni se cer pentru ca ea să funcționeze afară din teritoriul țării sale?

Această cestiune, se pune azi mai mult în discuțiune, față cu decretul regal prin care se autorisă *Olimpicele*, persoană morală din Grecia, a sta în judecată înaintea judecătorilor români și a primi succesiunea Zappa.

Savantul profesor de la Universitatea din Iași, d-l D. Alexandresco, reproducând și adnotând o decisiune a Casației Italiene din Torino⁽¹⁾ cu competența-i cunoscută susține că o persoană morală străină pentru a putea exercita drepturi în România are trebuință de o lege iar nu de un decret regal, și fiind că din decisiunea produsă nu rezultă că o asemenea persoană morală trebuie să fie recunoscută prin lege ci din contră rezultă dintr'însa că e destul să fie recunoscută de guvernul italian, am căutat să ved cum se resolvă această cestiune în Italia și dacă nu e destul un decret regal fie pentru a recunoaște o asemenea persoană morală în țară, fie

a'î da autorisațiunea de a sta în judecată saŭ a primi liberalități.

Noi nu avem o lege relativă la persoanele morale naționale cu atât mai puțin cele străine afară de dispozițiunile din Codicele comercial după care, societățile regulat constituite după formele ce cere sunt ființe juridice, iar în ce privește societățile civile și comerciale străine pot a se naționalisa în România dacă vor îndeplini condițiunile prevăzute de art. 236 și urm. același Codice. În ce privește cele-l'alte persoane morale, conform principiilor admise azi în doctrină ele nu se pot înființa de cât prin lege.

Ast-fel avem în drept două feluri de persoane: persoanele fizice și persoanele juridice saŭ morale.

Persoana morală, după teoria cea mai admisă nu e persoană de cât *printr'o ficțiune a legii*.

Persoana morală 'și ea personalitatea numai de la legea care a creat-o. *Persoana fizică*, găsește în lege garanția personalității sale care 'î este proprie independent de or'ce lege omenească.

Între aceste două feluri de persoane sunt asociațiunile de fapt, cari după teoria așa zisă a realității *persoanelor morale*, de și nu sunt create prin lege; aŭ dreptul însă a sta în justiție, conform principiilor cari regulează societățile civile și în genere or'ce comunitate de interese între persoane indivise. Asociațiunea, societatea civilă comunitatea, de și nu are personalitate juridică, nu este însă o figură neputincioasă a se manifesta față cu terții, ea constituie un stadiu mediu între persoana fizică și persoana morală, o ființă *sui generis*. Diferința caracteristică între asociațiunea transformată în ființă morală și asociațiunea lipsită de personalitate juridică, nu constă în a putea saŭ nu să compară în justiție prin mijlocul unui reprezentant ci în consecințele cari derivă din această reprezentanță: pentru că persoana morală fiind un subiect de drepturi patrimoniale separate de fie-care asociat, consecințele judecăței cari o privesc nu ating pe fie-care în parte; pe când asociațiunea care n'are o personalitate juridică

(¹) *Curierul Judiciar*, No. 2 din 1902.

ne fiind alt-ceva de cât suma cotelor cuvenite fie-căruia în subiectul comun, 'i ating până la concurența cotei fie-căruia din ei, și or-ice consecință a litigiului se resimte pentru fie-care după cota sa. În primul cas, directorul său mandatarul care compare în justiție nu e reprezentantul fie-căruia ci al ființei morale. În al doilea cas, mandatarul reprezintă în interesele comune pe asociați *uli singuli*. Și s'a decis că aceste asociațiuni pot fi reprezentate nu printr'un mandat special din partea tuturilor asociațiilor ci e destul facultatea conferită prin statutul organic, directorului său presidentului asociațiunei⁽²⁾. În vederea acestor *asociațiuni* sau *realități sociale* s'a introdus în procedura noastră civilă art. 66 al. 3, care zice că «persoanele morale pot sta în judecată când au capacitate după legea română, chiar dacă legea țării lor le declară incapabile».

Persoana fizică, omul, orî unde se va duce, nu încetează de a fi persoană, adică o ființă capabilă de a se obliga sau de a obliga pe altul. Dar persoana morală chiar legalmente recunoscută de statul căruia aparține poate să treacă ca atare dincolo de frontiera statului care a creat-o, și să aibă drepturi și obligațiuni ca și persoana fizică?

În teoria cea mai înaintată, se răspunde da.

În cât privește statul, județele și comunele străine, persoane morale, așa numite *naturale* sau *necesare*, este incontestabil după toți, că pot să exercite drepturile lor și în alt stat, ca și persoanele morale naționale⁽³⁾.

Dacă ar fi adevărat că o persoană morală nu poate să aibă existență de cât în statul care a creat-o, atunci cum o comună, un județ, create persoane morale în Franța, ar putea să exercite drepturile sale în țara noastră, adică afară din statul care a creat-o. De ce? Care este rațiunea a face distincția între persoane morale necesarii și persoane morale nenesesarii. Iată pentru ce pleiada de autori din Franța, Italia și Germania și o imensă parte din jurisprudența acestor țări, menționate și de d-l Alexandresco, susțin că persoanele morale odată create regulat după legile unui stat pot să-și prelungească activitatea și să-și exercite drepturi pe teritoriul unui alt stat străin,

(2) *Troplong*, Société, No. 694; Cas. Fr. 25 Iunie 1866, 24 Noembrie 1875; 21 Mai și 20 Iulie 1878; 20 Noembrie 1879; 7 Decembrie 1880: *Sirey* 1866, p. 358; 1876, p. 166; *Daloz* 1878, p. 303; *Veđi*: *G. Giorgi*: *Foro Ital.* 1891, I, pag. 22 în notă; —Cas. Palermo, 21 Decembrie 1890: *Foro Ital.* 1891, I, pag. 21.

(3) Cas. Rom. în afacerea Zappa, a admis pe statul elen a figura în instanță și a cere moștenirea lui Vanghele Zappa: *Dreptul* No. 8 din 1894; D. Alexandresco: *Curierul Judiciar*, No. 2 din 1902.

fără a fi recunoscute sau autorizate de acest din urmă⁽⁴⁾.

Dar, împreună cu d-l Alexandresco și cu Curtea de casație română să admitem teoria contrarie, a recunoașterii persoanei morale străine pentru a exercita drepturi în România, cestiune asupra căreia, o pleiadă de autori străini recunosc contrariul, ne întrebăm de unde rezultă în cazul când o recunoaștere este absolut indispensabilă, că se cere o lege, ca și cum statul român ar creia din nou o ființă morală de și are deja o existență juridică în țara sa de origine?

Examinând decisiunea casației din Torino reprodusă de d-l Alexandresco vedem că din ea rezultă contrariul, că nu lege se cere ci *recunoașterea guvernului* italian, și cercetând jurisprudența italiană relativă la această cestiune nu găsim că se cere o lege ci nu se cere de cât decret regal.

În adevăr, în Italia, jurisprudența a admis în general opiniunea că persoanele morale străine ca să exercite drepturi acolo, trebuie să fie recunoscute. Și acolo motivele cari militează în favorul acestei tese sunt basate pe o dispozițiune aproape categorică din Codicele civil, art. 12 de la dispozițiuni preliminare care îndreptățește pe partisanii acestei opiniuni a admite soluția recunoașterii unei societăți străine pentru a funcționa în Italia. În Codicele civil italian, la dispozițiuni preliminare prin art. 6 se zice: «*Starea și capacitatea persoanelor și raporturilor de familie sunt regulate de legea națiunii căreia ele aparțin*» și apoi art. 2 Cod civil italian dispune că «comunele, județele, instituțiunile publice civile sau eclesiastice și în general *toate corpurile morale legalmente recunoscute*, sunt considerate ca persoane și se bucură de drepturile civile după legile și usurile observate ca drept public» și art. 3: «*Străinul este admis a se bucura de drepturile civile atribuite cetățenilor*». Aceste texte de lege, autorisă acolo, a susține opiniunea că persoanele morale străine se bucură de exercițiul drepturilor civile și în Italia, opiniune care n'a prevalat, căci se opune art. 12 sus menționat a cărui coprire este: «Cu toate dispozițiunile articolelor precedente, în nici un cas legile, actele și sentințele unei țări străine și dispozițiunile și convențiunile private nu pot deroga la legile prohibitive ale regatului cari privesc persoanele, bunurile sau alte acte, nici la legile privitoare în vr'un mod oare-care la ordinea publică și bunele moravuri». Acest articol trebuie combinat cu art. 6 menționat mai sus, fiind-că recunoașterea corpurilor morale și deci personalitatea lor juridică

(4) *Curierul Judiciar*, No. 2 din 1902, pag. 26, nota 12,

este o materie care intră în mod strict în dispozițiunile dreptului public (art. 2 C. civ. ital.). Afară de aceasta art. 6 din dispozițiunile preliminare reprodus mai sus regulează *starea, capacitatea persoanelor și raporturile de familie*; că deci el nu s'ar putea aplica *corpurilor morale* de cât intru cât privește *capacitatea*, lucru deosebit de existență și mai puțin de individualitatea juridică. Că nici teoria statutului personal și dispozițiunile art. 2 combinat cu art. 3 Cod civ. italian nu îndreptățește opiniunea contrarie, care susține că străinul bucurându-se în Italia de drepturile civile, considerând și persoana morală ca o persoană străină (art. 3) să se bucure și ea ca și străinul persoană fizică de aceleași drepturi, fiind-că se opune art. 12 din dispozițiunile preliminare, care spre diferență de art. 6 C. civ. francez, 5 Cod civil român, estinde sancțiunea sa la legile, actele și sentințele unei țări străine și alte dispozițiuni și convențiuni private și impune ca nici odată acele legi etc. să poată derogă la legile prohibitive ale Italiei cari privesc acele persoane, bunuri și acte ⁽⁵⁾.

La noi însă, unde avem numai dispozițiunea art. 2 Cod civ. (6 disp. prelim. C. civ. ital.) și 11 Cod civil fără a avea dispozițiunea art. 12 preliminar al Cod. civil italian, lipsește cu deservire argumentul tras din această dispozițiune, care se opune în Italia la aplicarea teoriei statutului personal persoanelor morale create în altă țară străină, că deci s'ar putea susține ca o persoană, *fizică sau morală*, fiind o persoană, conform art. 11 Cod civ. se bucură de aceleași drepturi civile ca și românii afară de casurile unde legea ar fi hotărât alt-fel, și această opiniune este susținută cu convingere de o pleiadă de jurisconsulti străini și de o imensă parte a jurisprudenței străine.

Dar noi, într'un interes de ordine publică și bune moravuri, să nu admitem această opiniune, să nu facem aceiași situație, unei *persoane morale străine* ca unei *persoane umane străină*, și să admitem că o persoană morală străină are trebuință de a fi recunoscută în țara noastră. Dacă pentru recunoaștere, sunt două opinii după cum chiar și d-l Alexandresco le arată, în ceea ce privește însă *cine este autoritatea* care trebuie să facă această recunoaștere este unanim admis în Italia că se face prin decret regal. Se înțelege de la sine că dacă decretul regal este suficient a recunoaște o persoană morală străină, apoi autorizarea dată de guvern a primi o liberalitate (art. 817) este suficientă pentru a putea

exercita în această privință drepturile relative, înaintea magistraților români și decretul în favoarea *Olimpicilor* perfect legal.

Nu rezultă că trebuie lege, din decisiunea Curței de casație din Torino, 21 Decembrie 1897 și care e reprodusă în *Curierul Judiciar* No. 2 din 1902. Singurul lucru ce rezultă este că persoana morală străină trebuie mai întâi să fie *recunoscută de guvernul italian*. Și toate decisiunile din Italia date în asemenea materie admit ca aproape nediscutabil că recunoașterea se face prin *decret regal*; motivul este lesne de înțeles. fiind că o atare persoană ca și comuna, județul ca și societățile comerciale străine, există, și numai vre-un motiv de ordine publică sau contrar bunelor moravuri ar împiedeca funcționarea ei în Italia, și aceste persoane morale pot fi *examine, controlate nu create*, prin decret regal.

Pentru sprijinirea acestui lucru, reproducem un considerant din decisiunea Curții de apel din Casale, ulterioară celei a Casației Torino, adnotată de d-l Alexandresco, din 17 Februarie 1899, care având a judeca între societatea misionară a bisericei metodiste din New-York cu *Giovine*, după ce stabilește că o societate străină nu poate să exercite drepturi civile într'alt stat fără a fi recunoscută de statul unde le exercită, când vine a decide care este autoritatea competentă a *recunoaște*, iată ce zice:

«*Și aci trebuie înainte de toate să vedem, dacă poate sau nu pe calea unui simplu decret să se atribue unui corp moral personalitate juridică; dar găsind Curtea că această chestiune a fost deja în practică rezolvată în sens afirmativ, nu crede că trebuie să se mai oprească; și considerând deci ca admisă afirmativa, consideră oportun a limita examinarea la cazul pur concret*⁽⁶⁾. Și mai departe, Curtea examinează, dacă decretul regal de autorizare și acceptarea unui legat implică recunoașterea persoanei morale străine pentru a exercita acest drept și în altă localitate în același sens, și se exprimă ast-fel: «Guvernul a putut foarte bine, *cognita causa*, să considere că nu e contrar legii și moralității publice scopul acelei dispozițiuni testamentare, și în vederea garanției ce oferea un corp moral legalmente recunoscut în statul New-Yorkului, a judecat convenabil a da autorizarea cerută; însă a conchide de aci că *el a voit printr'un atare mod a recunoaște* acea corporație și a investi cu deplină capacitate juridică este de sigur a merge prea departe». Deci, în primul loc nu e vorba de lege ci de decret; în al doilea loc, autorizarea de a primi o liberalitate într'un loc oare-care nu implică re-

⁽⁵⁾ Apel Casale, 17 Februarie 1899, Foro Ital. 1899, I, col. 467.

⁽⁶⁾ Vezi nota precedentă.

cunoașterea ca persoană morală în acelaș sens și în altă parte. Această decisiune era o infirmare a unei sentințe a unui tribunal inferior care decise în această afacere, că autorisațiunea guvernului de a dobândi într'un loc dat, servă de recunoaștere existenței legale a societății străine și se bucură în acelaș sens de a dobândi și în alte locuri (7).

Ceva mai mult, s'a decis că recunoașterea unei ființe morale poate să fie chiar implicită, adică să derive din fapte care o presupun, adică poate să fie indirectă, precum este când *decretul* fără a vorbi de erigerea în persoană morală, aprobă statutul organic al ființei morale sau 'l autorisă la o dobândire, sau a sta în judecată, sau în fine 'i recunoaște implicit capacitatea patrimonială, de și aceasta nu e de sigur modul cel mai corect de recunoaștere (8).

Ast-fel stând cestiunea este lesne de înțeles că guvernul care poate printr'un decret să recunoască întreaga personalitate juridică unei persoane morale străine, apoi poate să recunoască atâta cât vrea, căci cine poate mai mult poate și mai puțin, aceia ce a făcut și decretul în afacerea Olimpicilor.

G. N. Toneanu

Legea Portăreilor

Senatul, în ședința de la 7 Februarie a. c. a votat proiectul de lege pentru modificarea legii de organizare a serviciului portăreilor.

Ca unui ce am arătat în tot d'a-una imperioasă necesitate pentru organizarea acestei instituțiuni, ne credem dator să ne spunem și de astă dată cuvântul nostru.

Nu vom mai insista, nici asupra defectelor legii anterioare 1900 și nici asupra defectelor legii din 1900; Și una și alta, erau departe de a corespunde menirii lor și aceasta a dovedit-o practica lucrului.

Astăzi d. Stoicescu, remediază un mare rău printr'o lege din cele mai bine alcătuite, mai bine studiate, și mai conformă cu cerințele și cu moravurile țării noastre.

În adevăr, se impunea, pentru a pune capăt abuzurilor ce se comiteau, din cauza sistemului defectuos de organizarea serviciului portăreilor, ca portăreii să fie salariați de Stat.

Salarierea portăreilor, cu o leafă fixă, va avea nu numai avantajul recrutării unui personal apt și destoinic; dar va face să se menție prestigiul ce nu se putea menține, față cu modul remunerației portăreilor, de până acum. Căci se părea, pentru cei mai mulți, că odată ce au plătit portărelelui taxa, el trebuie să-i îmbrățișeze cauza ast-fel după cum o înțelege cel ce l'a plătit, adică ca portărelelui să-i facă mai mult datoria de avocat, în serviciul clientului său, de cât de funcționar în serviciul public și conform cerințelor legii.

Sustinerea adusă, că salarierea de către Stat a portăreii-

lor, ar face să pună un dor de muncă neîndestulător, este atât de puțin întemeiată și atât de puțin serioasă, în cât nici nu poate face obiectul unei discuțiuni serioase; căci atunci ar fi să admitem, că toți acei plătiți cu salarii fixe (fie de Stat, fie de instituțiuni particulare) nuși fac datoria; când știut este, de toți acei ce ocupă funcțiuni salariate, căși fac datoria și adese-ori mai mult de cât datoria, tocmai pentru a putea fi bine notați și prin urmare menținuți în funcția ce ocupă, sau chiar avansați.

Legea d-lui Stoicescu, e cu atât mai bună, cu cât e și umană, față de portăreii netitrați prin faptul că'i menține în funcție și că le dă dreptul de apărători înaintea judecătorilor de pace.

Onoare aceluia care a propus, d-lui Ministru care a admis și Senatul care a votat acest amendament. Ar fi fost în adevăr, absolut nedrept, să se arunce pe drumuri o clasă de oameni, prin faptul că o lege cu putere retroactivă, vine și le răpește un drept câștigat. Căci dacă licența este o garanție de capacitate, nu mai puțin și practica joacă un rol însemnat și adese ori s'a văzut să funcționeze mai bine acel cu o practică oare-care, de cât un altul numai cu diplomele ce le are.

Intru-cât privește încasările portăreilor, cu siguranță că ele vor întrece cu mult prevederile. Căci dacă în anul judecătoresc 1900-1901, (unul din anii cei mai proști pentru portăreii), veniturile lor s'au ridicat la aproape 900,000 lei; apoi de sigur că atunci când criza va înceta și comerțul își va relua avântul său și prin urmare cu el, transacțiunile în genere, încasările vor fi cu mult mai mari.

Și dacă după cum arată d-l Ministru de justiție, întregul tratament al portăreilor, se va urea la suma de vre-o 650.000 lei anual, atunci lesne se poate vedea, că Statul nu numai că va fi pe deplin garantat cu această sumă; dar va avea și un bun profit; ear portăreilor, peste leafa fixă, le va mai reveni, o remiză nu tocmai negliabilă din cei 40% rezultată din beneficiul net.

Crearea postului de *Inspector de portăreii*, deși a fost criticată de unii din membrii maturului corp, totuși o găsim importantă pentru controlul, nu atât al modului taxării actelor și ținerii comptabilității, lucru ce inspectorii financiari, ar fi putut verifica; ci mai mult intru-cât privește uniformitatea lucrărilor.

Cu acestea zise, așteptăm ca Camera deputaților, să voteze la rândul ei, legea portăreilor, ast-fel după cum a fost votată de Senat, pentru a vedea pusă în aplicare, o lege din cele mai importante, în mersul regulat al justiției și tot odată a din legile cele mai bine studiate, care face onoare d-lui Stoicescu.

Arthur G. Sion

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

JUDECATORIA OCOLULUI 6, BUCUREȘTI

Audiența de la 1 Noembrie 1901

E. Vollichard cu N. Basilescu

Cartea de judecată No. 4323/901.

Vânzare. — Transmiterea proprietății. — Dacă se transmite prin efectul consimțământului părților. — Dacă părțile pot conveni alt-fel.

Vânzare. — Pământ rural. — Străini. — Cumpărarea unui pământ rural de către un străin. — Convenție nulă. — Dreptul străinului de a repeti prețul plătit. — (Art. 948, 949, 963, 966, 968, 971, 1295, 1306 și 1310 din Codul civil; art. 7 din Constituție).

1) *Principiul că proprietatea se transmite prin efectul consimțământului părților nu este de ordine publică, și părțile pot deroga stipulând ca proprietatea lucrului vândut să nu fie transferată cumpărătorului prin singurul efect al consimțământului părților, ci la complecta achitare de*

(7) Trib. Torino, 20 Maiu 1891, Societa misionaria della chiesa Metodita Episcopale di New-York cu Giovine; Foro Italiano, 1891; Repert. general di Jurisprud. Voce: Corpo morale.

(8) Cas. Torino, 24 Februarie 1887; Foro Ital. 1887; Repert. Voce: Corpo Morale; G. Giorgi: Doctrina della persone giuridiche, vol. I, No. 55, pag. 134 și urm. (Foro Ital. 1899, I, pag. 468 în nota).

către cumpărător a tuturilor ratelor prețului convenit.

2) Constituțiunea, prin art. 7 paragraful 5, declarând pe străini incapabili de a dobândi imobile rurale, convențiunea prin care un străin cumpără pământ rural este radical nulă, astfel că părțile se pot sustrage de la executiunea sa, iar cumpărătorul care a plătit prețul său o parte din preț, poate repeta acel preț chiar dacă turpitudinea este de partea sa.

S'au ascultat: d-l avocat Eremiescu și Georgescu din partea reclamantului E. Vollichard, în susținerea reclamațiunii și în combaterea cererei reconvenționale făcută de d-l N. Basilescu, precum și d-l N. Basilescu în combaterea reclamațiunii lui E. Vollichard și în susținerea acțiunii sale reconvenționale.

Judecata,

Asupra acțiunii de față a reclamantului E. Vollichard intentată defendorului N. Basilescu precum și a cererei reconvenționale a defendorului;

Având în vedere toate actele aflate la dosar precum și desbaterile orale urmate în cauză;

Având în vedere că reclamantul prin acțiunea sa cere defendorului restituirea sumei de lei 831 ce i-a dat ca parte din prețul cu care a convenit pentru cumpărarea unei porțiuni determinate din moșia Măicănești-Grefoaicele ce aparține defendorului;

Având în vedere că din chitanțele No. 10353, 7794, 6739, 5241, 4004, 2806, 2734 și 465/901 se constată că defendorul a primit de la reclamant suma de lei 831 ca parte din preț al unei porțiuni de pământ, că acel pământ din moșia Măicănești-Grefoaicele (Bucureștii-Noi) e pământ rural, fapte netăgăduite de părți;

Având în vedere că atât din interogatoriul făcut de defendor reclamantului cât și din actele prezentate de acesta, rezultă că reclamantul este supus elvețian, că prin urmare se dovedește că este străin, că defendorului care aleagă că reclamantul și-a schimbat naționalitatea obținând calitatea de cetățean român, îi incumbă sarcina de a dovedi contrariul, ceea ce dînsul nu face în cauză;

Având în vedere că din examinarea tuturilor condițiilor de cari părțile le-a avut în vedere contractând condițiuni formulate în scris în chitanțele liberate de defendor reclamantului și alate la dosar rezultă că convențiunea dintre dînsule e relativă la translațiunea proprietății unui imobil rural; că la formarea acestei convențiuni părțile consimțind, au avut în vedere un obiect determinat, adică acea bucată de pământ din moșia Măicănești-Grefoaicele precum și un preț plătit în rate în schimbul acelei bucăți de pământ, că dar conform dispozițiilor art. 971, 1295 al. I, convențiunea părților n'ar putea fi alta de cât o vînzare perfectă cu singura condițiune și aceasta lăsată cu totul la voința și placul cumpărătorului—reclamantul E. Vollichard—că proprietatea imobilului nu va fi transferată cumpărătorului prin singurul efect al consimțimentului părților—ci la complecta achitare de către cumpărător a tuturilor ratelor prețului convenit, condițiune perfect valabilă întru cât la principiu că proprietatea se transferă prin efectul consimțimentului părților, principiu ce nu e de ordine publică, părțile pot deroga; Că dar convențiunea neputînd fi alta de cât o vînzare perfect valabilă, toate celelalte susțineri ale defendorului, că convențiunea ar fi un fel de promisiune de vînzare, conferind cumpărătorului un drept personal de creanță, iar nu un drept real, că ar

fi un fel de convențiune sui generis producînd aci obligațiuni bilaterale aci obligațiuni unilaterale, în fine că este ori ce altă convențiune, nu însă aceea a unei vînzări trebuiesc înlăturate ca unele ce-și pot avea explicațiunea numai în preocuparea defendorului de a se găsi cu totul în afară de dispozițiunile art. 7 al. 5 din Constituție, care prohibă dobîndirea de către străini a pămînturilor rurale, dispozițiuni a căror discuțiune va necesita a fi făcută în cauză mai mult de cât ori unde alt;

Avînd în vedere că odată stabilită natura convențiunii ce părțile au înțeles și au voit a face, rămîne a examina dacă acea convențiune a putut lua ființă, adică dacă ea întrunea la formarea ei condițiunile esențiale ori cărei convențiuni pentru a exista, condițiuni prevăzute în art. 948 C. civ. și cari sunt: capacitatea părților de a contracta, consimțimentul lor, un obiect determinat și o cauză licită;

Avînd în vedere că conform dispozițiilor art. 949 C. civ. și 130 Pr. civ. numai persoanele ce nu sunt declarate incapabile de lege pot contracta, că legiuitorul prin dispozițiunile art. 7 al. 5 din Constituție isbește pe străini de o incapacitate juridică specială, declarându-i incapabili de a dobîndi pămînturi rurale; că în speță reclamantul E. Vollichard fiind străin era incapabil de a dobîndi pămînturi rurale;

Considerînd că însuși obiectul asupra căruia părțile au convenit fiind pământ rural, el este scos din comerț pentru străini prin dispozițiunile generale de ordine publică cuprinsă în art. 7 al. 5 din Constituție care interzice străinilor de a dobîndi pămînturi rurale or numai obiectele ce sunt în comerț pot fi susceptibile de proprietate privată;

Avînd în vedere că și mai mult chiar, cauza convențiunii, adică rațiunea directă și imediată care a făcut pe părți să contracteze a fost dobîndirea unui pământ rural, or această cauză este o cauză ilicită căci ea e contrarie dispozițiilor art. 7 al. 5 din Constituție modificat prin legea de la 1879 care prohibă străinilor dobîndirea pămînturilor rurale, această lege este o lege de ordine publică făcută pentru garantarea și protejarea intereselor societății, legea înaintea căreia trebuie să cadă ca inexistentă ori ce convențiuni ale particularilor contrarii ei conform dispozițiilor art. 5 C. civ.;

Că dar din toate acestea rezultă că convenția dintre E. Vollichard de o parte și N. Basilescu de altă parte este o convențiune inexistentă, E. Vollichard ca străin fiind incapabil de a dobîndi un pământ care pentru dînsul era scos din comerț, că convențiunea este radical nulă, căci cauza e ilicită, astfel că părțile se pot sustrage de la executiunea sa iar partea—cum e în speță reclamantul E. Vollichard—care a plătit în executarea unei asemenea obligațiuni a cărei cauză e ilicită, poate repeta acel preț, chiar dacă turpitudinea există din partea sa, căci dispozițiunile art. 966 C. civ. ar fi alt-fel violate;

Că în ceea-ce privește acțiunea în daune pentru neexecutarea convenției, ea trebuie respinsă ca nefiind dovedite daunele pretinse a fi cauzate de reclamant;

Avînd în vedere art. 948, 949, 963, 966, 968, 971, 1295 al. I, 1306, 1306. 1310 C. civ. și art. 7 al. 5 din Constituție și art. 5 Cod civil.

Pentru aceste motive, admite acțiunea și obligă pe N. Basilescu să restituie reclamantului E. Vollichard suma de lei 831 cu procente legale de la intentarea acțiunii până la achitare plus trei lei spese.

Respinge ca nefondată cererea reconvențională.

(s) V. I. Răureanu.

grefier (s) Râmnicănu

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ

TRIBUNALUL CIVIL DIN CHAMBERY

Audiența din 8 Deceembrie 1900

Președenția D-lui CHARVET. Președinte

Claude Cochet contra Josefinei Hyvrard.

Putere părintească. — Copil natural. — Educațiune. — Tată și mamă. — Intervenția tribunalelor în cas de desbinare între ei.

În privința puterii părintești, legiuitorul a admis sistemul provinciilor de drept obicinuelnic, care organizează această putere în interesul copilului, ear nu acel al provinciilor de drept scris, în care puterea părintească era considerată ca un drept al tatălui.

În consecință, această putere nu aparține mai mult tatălui de cât mamei, și în caz de desbinare între ei, tribunalele sunt în drept de a interveni, având în vedere numai interesul copilului (art. 373, 383 C. civ. fr.).

Tribunalul,

Considerând că Luisa Fr. Hyvrard, copilă naturală, e născută la Caronge, cantonul Genevei, în ziua de 28 Deceembrie 1892; că este necontestat că această copilă a fost recunoscută, imediat după nașterea sa de către mama sa Josefina Hyvrard, pârta de astăzi, și șapte ani mai târziu, la 20 August 1899, de tatăl său, Claude Cochet, reclamantul de astăzi; Considerând că înaintea recunoașterii din partea tatălui, Josefina Hyvrard a așezat copila sa într'un stabiliment de religioase din Lyon, spre a fi crescută acolo până la vârsta de 21 de ani, plătiind 500 lei pentru cheltuelile de întreținere a acestei copile până la această vârstă; Considerând că Claude Cochet, tatăl copilei, voeste astăzi s'o retragă din acest stabiliment, spre a o așeza aiurea, oferind de a plăti toate cheltuelile necesare pentru creșterea ei; Considerând că mama copilei se opune la această deplasare, până când se va decide alt-fel prin comuna înțelegere a tatălui și a mamei;

Considerând că Cochet își întemeiază cererea sa în drept pe împrejurarea că puterea părintească i-ar aparține numai lui său, cel puțin, că el ar trebui să aibă, în exercițiul acestui drept, precădere asupra mamei, ear în fapt, pe considerațiuni relative la sănătatea copilei, și pe dificultatea în care el s'ar găsi de a o visita și de a supraveghea acolo unde se găsește de o cam dată, creșterea și educațiunea ei; Considerând, în drept, că dacă art. 373 C. civ. conferă numai tatălui, în timpul căsătoriei, exercițiul puterii părintești asupra copiilor săi legitimi, nici un text de lege nu conferă, în privința copiilor naturali, puterea părintească numai tatălui cu, excluderea mamei, nici i atribue, în privința exercițiului acestei puteri, un drept de precădere asupra mamei; că, din contra, art. 383, care atribue tatălui și mamei asupra copiilor lor naturali recunoscuți oare-care drepturi derivând din puterea părintească, pare a pune pe tată și pe mamă pe aceiași treaptă; Considerând, pe de altă parte, că păstrând și organizând puterea părintească, legiuitorul s'a inspirat de legislația provinciilor de drept obicinuelnic, în care puterea părintească, considerată ca un drept pentru copil, era organizată numai în interesul acestui din urmă, și conferită de o dată atât tatălui cât și mamei, cari sunt apărătorii lui firești, cu această restricție că, în timpul căsătoriei, ea nu

aparține de cât tatălui; Că Codul civil a părăsit sistemul provinciilor de drept scris, în care puterea părintească, considerată ca un drept pentru tată, era organizată în interesul său exclusiv și i aparținea numai lui; Considerând că prin adoptarea sistemului provinciilor de drept obicinuelnic, legiuitorul a înțeles a atribui puterea părintească atât mamei cât și tatălui și că, în exercițiul acestei autorități tutelare, este loc a se avea în vedere mai cu seamă interesul copilului;

Considerând că, în fapt, se stabilește că tânăra Luisa Hyvrard e sănătoasă și că șederea în stabilimentul în care ea se găsește actualmente îi este de folos; că nu se vede ce folos ar aduce sănătății sale schimbarea acestui stabiliment; că copila începând a fi deprinsă cu metoda de educațiune a stabilimentului în care se găsește, o schimbare bruscă și neașteptată ar putea, din contra, să i aducă un rău; Considerând că, în momentul când mama a așezat copila la Lyon, ea singură avea puterea părintească, fiind-că tatăl său n'o recunoscuse încă; că mama i s'a impus un sacrificiu bănesc considerabil față cu poziția sa, în scopul unic de a asigura viitorul copilei sale; Că aceste împrejurări urmând a fi luate într'o serioasă considerație, cererea tatălui devine de o cam dată inadmisibilă; Considerând însă că interesul copilului fiind călăusa și măsura dispozițiilor ce urmează a fi luate în privința lui, nu se poate dice că Luisa Hyvrard va trebui neapărat să rămăie până la 21 de ani săi, până în momentul când tatăl și mama vor cădea de acord, în stabilimentul unde se găsește de o cam dată; Că, în adevăr, împrejurările, starea sănătății copilei, situațiunea părinților ei, etc. pot cu timpul să impue o schimbare în interesul copilului; Că, în această privință, tribunalul trebuie să își reserve dreptul de a interveni în viitor și a nu statua de cât pentru present, rămânând, pe de altă parte, bine înțeles că acordul între tată și mamă va putea în tot-d'a-una să decidă asupra măsurilor de luat în privința creșterii și educațiunii copilului: Pentru aceste motive, etc.

(Pand. Périod., 1901, 2, p. 336).

Observație.— Cine exercită puterea părintească asupra copiilor naturali legalmente recunoscuți? Vom expune mai întâi asupra acestei chestiuni starea doctrinei și jurisprudenței franceze, și apoi vom examina chestiunea din punctul de vedere a legislațiunei noastre.

După opinia generalmente admisă în Franția, tatăl copilului exercită singur, în principiu, puterea părintească asupra copiilor naturali recunoscuți de dânsul, mama nefiind în drept a exercita această autoritate de cât în lipsa tatălui⁽¹⁾.

După un alt sistem, puterea părintească aparține de o potrivă atât tatălui cât și mamei, fără nici o preponderanță din partea celui dintâi⁽²⁾.

(1) Cpr. Demolombe, VI, 622. Aubry et Rau, VI, § 571, p. 211, nota 8. T. Hue, III, 184. Planiol, I, 2397. Taudière, *Tr. de la puissance paternelle* (1898), p. 127. Leloir, *Code de la puissance paternelle sur la personne des enfants et descendants* (1892), I, 388. Boudant, *Cours de dr. civ. fr.* (1897), II, 689, p. 335, 336.

(2) Laurent, IV, 348. Demante et Colmet de Santerre, II, 128 bis II. Du Caurroy, Bonnier et Roustain, *Comment. th. et prat. du C. civil*, I, 562. Magnin, *Tr. des minorités*, etc. I, 267, 277 (ed. din 1842). Chardon, *Tr. des trois puissances*, II, 85 urm. (ed. din 1841-43).

În orî ce caz, se admite în genere de partisanii primei opinii că tribunalele nefiind dominate în această privință de nici un principiu absolut, au dreptul de a ordona, în interesul copilului, măsurile ce ele ar crede necesare, încredințând după împrejurări, creșterea și educațiunea copilului natural fie tatălui, fie mamei ⁽³⁾.

În noul Cod german, tatăl nu exercită nici o dată puterea părintească asupra copiilor săi naturali; 1° pentru că acest Cod este mut asupra recunoașterii, probabil din cauza ușurinței cu care un copil natural poate fi legitimat ⁽⁴⁾. Acest Cod admite, în adevăr, nu numai legitimarea prin căsătorie subsequentă (*durch nachfolgende Ehe*) ⁽⁵⁾, dar încă prin o declarație de legitimitate (*Ehelichkeitserklärung*) ⁽⁶⁾, sau per *rescriptum principis*, soluție care era admisă și în Codul Calimach (art. 218 și 943) ⁽⁷⁾; 2° pentru că nici o înrudire nu există între copilul natural și tatăl său: «*Ein uneheliches Kind und dessen Vater gelten nicht als verwandt*» (art. 1589, § ultim). Mama nu exercită de asemenea, în acest Cod, puterea părintească asupra copilului său firesc, ea neputând să 'l reprezinte, ci având numai dreptul și datoria de a lua sama de persoana sa. «*Der Mutter steht nicht die elterliche Gewalt über das uneheliche Kind zu. Sie hat das Recht und die Pflicht, für die Person des Kindes zu sorgen; zur Vertretung des Kindes ist sie nicht berechtigt*» (art. 1707). Copilul natural având în tot-dea-una un epitrop (art. 1773) ⁽⁸⁾ acesta va exercita autoritatea părintească.

Această restricție la dreptul mamei se întemeiază pe împrejurarea că, cele mai multe ori,

⁽³⁾ Cpr. Trib. Lyon, C. Paris și Douai. *Pand. Périod.* 92. 2. 199. D. P. 94. 2. 534. D. P. 1900. 2. 175. Veđi și Dalloz, *Nouveau Code civ. annoté* (1900), I, art. 383, No. 16 urm. Fuzier-Herman, *C. civ. annoté*, I, art. 383.

⁽⁴⁾ Cpr. Ernst Barre, *Bürgerliches Gesetzbuch und Code civil, vergleichende Darstellung des deutschen und französischen bürgerlichen Gesetzbuchs* (Berlin, 1897), § 153, ab initio

⁽⁵⁾ Art. 1719 urm.

⁽⁶⁾ Art. 1723 urm.

⁽⁷⁾ Cpr. C. Iași. *Dreptul* din 1888, No. 42. Legitimarea prin rescriptul princepului este admisă și în alte legislațiuni străine. Veđi de ex. art. 162 și 753 C. austriac, art. 194 C. italian, 1783 urm. C. saxon, etc. În Codul Caragea, legitimarea copiilor naturali, chiar prin căsătorie subsequentă, era necunoscută, și singurul mijloc de a introduce copii naturali în familia părinților era adopțiunea lor. Cpr. Trib. Ilfov (sentință pronunțată sub legea veche). *Gazeta tribun.* din 1860, No. 1, p. 4. C. București. *Dreptul* din 1881, No. 15. B. M. Missir, *Dreptul* din 1875, No. 57 și 59. Bărbătescu, *Cursul dreptului civil*, p. 111.—*Contră.* Stratilat, *Dreptul* din 1881, No. 13. Veđi asupra acestei chestiuni t. I, partea II a Comentariilor noastre, p. 281, 282 și 341. Legitimarea prin căsătorie subsequentă nu este nici astăzi admisă în Anglia. Veđi Er. Lehr, *Dr. civ. anglais* (1885), No. 187, p. 112.

⁽⁸⁾ Art. 696 din Codul cant. Zurich de la 1887 prevede că comuna de origină a copilului natural trebuie să îngrijească de tutela lui.

mama naturală neavând o reședință fixă, este pusă în poziția de a lăsa copilul său în păstrarea unei persoane străine. Nimic nu împiedică însă pe mamă de a fi rënduită epitropă copiilor săi naturali.

Asemenea epitropie există și în Codul Calimach (art. 222), și ea putea fi conferită chiar tatălui natural, dacă el era vrednic de credință, dispoziție care nu există în textul corespunzător din Codul austriac (art. 166, *in fine*).

Acestea odată expuse, să venim la legea noastră, unde un singur text regulează întreaga materie. «Mama are dreptul de corecțiune asupra copiilor săi naturali recunoscuți», ăice art. 337 din Codul civil. Am avut până acum ocasiunea de a semnală nu odată, ci în mai multe rënduri, defectele legii noastre în privința copiilor naturali. Laconismul art. 337 este o dovadă și mai mult despre ușurința cu care legiuitorul de la 1864 a tratat această chestiune socială. Acest text prevădend că mama naturală are dreptul de corecțiune asupra tuturor copiilor săi naturali recunoscuți, ea va exercita acest drept chiar asupra copiilor săi adulterini sau incestuoși, și fără a se distinge dacă recunoașterea a fost silită (art. 308), sau de bună voe (art. 48).

Din faptul că legiuitorul nostru vorbește numai de mamă, ar părea să rezulte că tatăl nu are nici într'un caz dreptul de corecțiune asupra copiilor săi firești, cū atât mai mult cu cât legiuitorul nu găsește nici o ocasiune de a vorbi de el. Nu vedem însă pentru ce tatăl firesc n'ar avea și el acest drept, atunci când el ar fi cunoscut, adecă în cazul excepțional în care paternitatea ar fi fost stabilită conform art. 307, și în caz când tatăl ar fi recunoscut copilul său de bună voe, lucru care, după părerea noastră, este cu puțință, cu toate că jurisprudența se pronunță în sens contrar ⁽⁹⁾. În lipsa tatălui însă, dreptul de corecțiune se va exercita numai de mamă, potrivit art. 337, fiind că mama are, în legislația noastră, aceleași drepturi și îndatoriri ca și aceea legitimă. «Copilul natural, ăice art. 1705 din Codul german, în raporturile sale cu mama și rudele de pe mamă, are pozițiunea juridică a unui copil legitim» ⁽¹⁰⁾. *Nul n'est bătard de par sa mère.*

Se înțelege însă că mama nu va avea nevoie de concursul rudelor tatălui (art. 335) de cât în casurile în care paternitatea va fi stabilită fie prin recunoașterea de bună voe (art. 48), fie prin

⁽⁹⁾ Veđi t. VI a Comentariilor noastre, p. 40, nota 1 și adnotația noastră din *Curierul Judiciar*, No. 12, p. 97. nota 1, anul 1900. Veđi și Trib. Dorohoi. *Curierul Judiciar* din 1902, No. 10.

⁽¹⁰⁾ «Das uneheliche Kind hat im Verhältnisse zu der Mutter und zu den Verwandten der Mutter die rechtliche Stellung eines ehelichen Kindes».

recunoaşterea silită (art. 307). În toate celelalte cazuri, mama va putea cere arestarea copilului său natural recunoscut, fără concursul nimănui. Mama firească, ca şi cea legitimă, va pierde însă prin căsătoria sa dreptul de corecţiune asupra copiilor săi naturali potrivit art. 335 C. civ., acest drept trecând la bărbatul ei, dacă el este tatăl copilului. Art. 332 şi 333 sunt de asemenea aplicabile mamei naturale ca şi celei legitime. Mama nu va avea însă nici într'un caz dreptul de a provoca detenţiunea copiilor săi nerecunoscuţi, căci legea nu-i conferă acest drept asupra copiilor săi *presupuş*, ci numai asupra acelor *recunoscuţi* fie în mod silit, fie de bună voe. Copii naturali a căror mamă va fi necunoscută, vor fi deci sub autoritatea epitropului lor, pentru că toţi minorii cari nu au părinţi trebuie să aibă un epitrop⁽¹¹⁾.

Nu mai rămâne de asemenea nici o îndoială că art. 325 şi 328 sunt aplicabile şi copiilor naturali şi că, prin urmare, la orî-ce vîrstă, ei sunt datorî să onoreze şi să respecte pe părinţii lor⁽¹²⁾, neputînd să părăsescă casa mamei lor, unde ei îşi vor avea domiciliul. «Copilul natural îşi are domiciliul la mama sa», dice art. 11 din Codul german. «*Ein uneheliches Kind teilt*

(11) Cpr. Beudant, *op. cit.*, II, 689, p. 334.

(12) «Onorează pre tatăl tău şi pre mama ta, precum 'Ńi-a poruncit ție Iehova Dumnezeuul tău, ca să trăeşti zile multe, şi ca să 'Ńi fie bine în pămîntul carele 'Ńi-l dă Iehova Dumnezeuul tău» (A doua lege a lui Moise, capit. V, stih. 16). Veďi şi Pravila lui Matei Basarab, glava 283, unde se dice: «Ascultaţi pre noi feciorii Tatălui vostru şi al Domnului şi Dumnezeescului şi Mîntuitorului nostru Is. Hs., şi faceţi cum v'e dicem, de v'e ie voea să v'e spăsiţi, pentru că D-zeu ascultă pre Tată şi pre Mumă, şi face voea şi cererea lor. Carele cinsteaşte pre Tată sau pre Mumă, acela se izbăveşte de păcatele lui şi adună visticariu de bunătăţi. Cea ce cinsteaşte pre Tată-său sau pre Mumă-sa, acela va trăi mulţi ani. Cui iaste frică de D-zeu, acela cinsteaşte pre Tată-său şi pre Mumă-sa, pentru că ruga şi blasclovenia Tatălui şi a Mumăii întăreşte casa feciorilor, iar blestămul desrădăcinează şi temeele. Fie-Ńi milă de Tată-tău şi de Mumă-ta la bătrâneătele lor ca să te izbăveşti de tot răul; şi în vreme de scărbă Ńi va veni bucurie, şi cum se topeaşte gheaţa de soare, aşa vor peri păcatele tale. Că blestemat iaste de Domnul carele va urgişi, şi urgişeaşte pre Tată-său şi pre Mumă-sa.

«Grăiaşte şi Solomon de în Duhul sfînt: fiule, dice, cinsteaşte pre Tată-tău şi pre Mumă-ta, ca să 'Ńi fie bine, şi iară: Cine va grăi cuvînt de rău, adecă va mustra pre Tată sau pre Mumă, cu moarte să moară: ce se dice care copil va grăi de rău, adecă va batjocori pre Tată-său şi pre Mumă-sa, acela rea moarte va să moară, care Tată şi Mumă au, sau Ńin locul făcătorului al Domnului şi Dumnezeului şi Mîntuitorul nostru Is. Hs. Într'această lume, numai ce să se ferească tot copilul sau feciorul, şi să iubească pre Tată-său şi pre Mumă-sa, ca să nu iea urgie de la D-zeu şi munca de veaci, şi ca să nu se mustre şi să se injure şi să se batjocorească şi el de feciorii lui.

«Ori-cine Ńi va iubi sau Ńi va socoti pre feciorii lui ca nişte hrăniţi de altul, pre unul să-l blastăme şi de altul să se roage, adecă să-l blacoslovească, şi pre unul să urgişeaşte iară pre altul să îndrăgească; şi nu va împărţi sau nu va da bucatele sau părşile lor tuturor toema acela ca un urător de feciori să nu să preceştească Dumnezeestelor taine până ce se va îndrepta».

den Wohnzitz der Mutter». Copilul natural recunoscut va avea, de asemenea, nevoie de consimţimîntul mamei sale spre a se putea căsători (art. 141), spre a se putea despărţi prin consimţimînt mutual (art. 262, § 3), spre a se putea fi adoptat (art. 311), etc.

Ce trebuie să decidem în privinţa dreptului de creştere şi de educaţiune a copiilor naturali?

Mai întăi, în căt priveşte pe mamă, nu mai rămâne îndoială că ea are îndatorirea de a 'Ńi creşte şi educa copiii săi fireşti, fie chiar adulterini sau incestuoşi (art. 185), legea noastră nefăcînd în privinţa ei nici o deosebire între copilul legiuit şi acel nelegiuit (art. 141, 308, 337, 652, 677, 678). *Quid juris* în privinţa tatălui? Codul italian prescrie în termenî expresi *pentru amendoi părinţii naturali* îndatorirea de a 'Ńi creşte şi alimenta copiii lor. Această obligaţie exista şi în Codul Calimach nu numai pentru copiii naturali simpli (art. 221, 223—227), dar şi pentru acei *nelegiuiţi*, adecă adulterini şi incestuoşi (art. 948). Art. 1708 din Codul german prevede de asemenea pentru tatăl natural obligaţia de a da copilului natural, până la vîrsta de 16 ani îndepliniţi, o întreţinere alimentară potrivită cu condiţia mamei. Această întreţinere cuprinde, pe de o parte, toate necesităţile vieţii, ear pe de alta, cheltueele necesare pentru creşterea copilului şi pregătirea lui la o profesiune⁽¹³⁾; şi art. 1709 din acelaş Cod adaogă că obligaţia alimentară incumbă tatălui înaintea mamei şi a rudelor de pe mamă: «*Der Vater ist vor der Mutter und den mütterlichen Verwandten des Kindes unterhaltspflichtig*»⁽¹⁴⁾. Codul nostru păstrează însă în această privinţă tăcerea cea mai adîncă. În Francia, cu toate acestea, unde textele respective păstrează aproape aceiaşi tăcere, se decide generalmente că tatăl natural are obligaţiunea de a alimenta, de a creşte, de a cărmui şi privighea educaţiunea copilului său recunoscut⁽¹⁵⁾.

D. Alexandresco

(13) «*Der Vater des unehelichen Kindes ist verpflichtet dem Kinde bis zur Vollendung des sechzehnten Lebensjahres den der Lebensstellung der Mutter entsprechenden Unterhalt zu gewähren. Der Unterhalt umfasst den gesamten Lebensbedarf sowie die Kosten der Erziehung und der Vorbildung zu einem Berufe*».

(14) După Codul cant. Zurich din 1887 (art. 693), mama are mai întăi îndatorirea de a 'Ńi creşte şi întreţine copilul său natural, ea avînd dreptul de a cere în acest scop ajutor de la tatăl copilului (art. 704 urm.). Art. 694 din acelaş Cod adaogă însă că atît tatăl căt şi mama trebuie să constituască de o potrivă la întreţinerea copilului. Această obligaţie trece la moştenitorii tatălui în proporţie cu partea lor ereditară şi întru căt această măsură n'ar fi contrară echităţii (*unbillig*) (art. 695). Cpr. art. 227 C. Calimach (171 C. austriac).

(15) Cpr. Demolombe, IV, 16 şi VI, 617 urm. Valette, *Code civ.*, p. 310. Veďi t. I, partea II a Comentariilor noastre, p. 78 şi t. II, p. 22.